

Bruksela, 24 maja 2017 r.
(OR. en)

9646/17

CT 52
ENFOPOL 269
COSI 119
COTER 44

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Nr poprz. dok.:	9572/17
Dotyczy:	Projekt zmienionych wytycznych do unijnej strategii walki z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów

Kontekst

1. W dniu 4 grudnia 2014 r. Rada osiągnęła porozumienie co do zestawu wytycznych¹, które uzupełniają zmienioną unijną strategię walki z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów², zatwierdzoną w czerwcu 2014 r. W pkt 2 wytycznych zapisano, że: „aby zapewnić skuteczne radzenie sobie z nowymi i pojawiającymi się zagrożeniami, konieczne jest stałe monitorowanie tych wytycznych oraz ustalonych w nich priorytetów, a także ich realizacji, tak by w razie potrzeby można było je dostosowywać”. Co więcej i zgodnie z pkt 4 wytycznych, ich realizacja i one same powinny być „poddawane weryfikacji co dwa lata i w stosownych przypadkach aktualizowane, aby zapewnić skuteczne działanie na szczeblu krajowym i UE w związku ze zmianami zachodzącymi w środowisku terrorystów”.

¹ Dok. 13469/1/14.

² Dok. 9956/14 JAI 332 ENFOPOL 138 COTER 34.

2. Od czasu przyjęcia wytycznych obraz zagrożenia uległ zmianie³.
3. Odpowiedzialność za walkę z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów oraz zapobieganie tym zjawiskom spoczywa przede wszystkim na państwach członkowskich. Jednakże zamachy terrorystyczne, do których doszło w Europie w 2015 i 2016 roku po raz kolejny pokazały, jak ważne jest, by kwestią radykalizacji postaw prowadzącej do terroryzmu i brutalnego ekstremizmu zająć się również na szczeblu europejskim. Na nieformalnym posiedzeniu, które odbyło się w dniu 12 lutego 2015 r. po zamachach terrorystycznych w Paryżu w styczniu 2015 r., szefowie państw lub rządów w ramach punktu zatytułowanego „Zapobieganie radykalizacji i ochrona wartości” zaapelowali o:
 - podjęcie odpowiednich środków, zgodnych z narodowymi konstytucjami, aby wykrywać i usuwać treści promujące w internecie terroryzm lub ekstremizm, w tym poprzez ściślejszą współpracę między organami publicznymi a sektorem prywatnym na szczeblu UE, także przy współdziałaniu z Europolem w celu ustanowienia mechanizmów zgłaszania podejrzanych treści w internecie;
 - strategię komunikacji służące promowaniu tolerancji, niedyskryminacji, podstawowych wolności i solidarności w całej UE, również poprzez zintensyfikowanie dialogu między przedstawicielami różnych wyznań i społeczności, oraz o przedstawianie alternatywnych dyskursów, aby przeciwstawić się ideologiom terrorystycznym, w tym przez udzielanie głosu ofiarom; oraz
 - inicjatywy dotyczące kształcenia, szkolenia zawodowego, możliwości zatrudnienia, integracji społecznej i resocjalizacji w kontekście sądowym, będące odpowiedzią na czynniki sprzyjające radykalizacji postaw, również w więzieniach.
4. Od czasu przyjęcia wytycznych ramy polityczne zmieniły się. **Załącznik II** zawiera przegląd najważniejszych dokumentów dotyczących polityki, określających działania i inicjatywy, jakie należy podjąć, by zwiększyć wysiłki na rzecz zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do terroryzmu i brutalnego ekstremizmu i walki z nią. Wykaz ten obejmuje przede wszystkim konkluzje Rady Europejskiej, konkluzje Rady, komunikaty Komisji, ale także rezolucje Parlamentu Europejskiego oraz opinie Komitetu Regionów.

³ Zob. np. dok. 6699/17 („Aktualne informacje dotyczące wniosków, zaleceń i dalszych działań co do mechanizmu oceny zagrożenia stosowanego przez Centrum Analiz Wywiadowczych UE i Europol”).

W dniu 2 lutego 2017 r. Komisja zainicjowała sieć krajowych twórców strategii prewencyjnych, której przyświeca dwojaki cel:

- wzmocnić i zinstytucjonalizować wymianę wiedzy fachowej i doświadczeń w zakresie podejść i strategii prewencyjnych w państwach członkowskich; oraz
 - silniej zaangażować państwa członkowskie w działalność sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw.
5. Coraz poważniejsze wyzwanie, którym są powroty Europejczyków będących zagranicznymi bojownikami terrorystycznymi, w tym kobiet i dzieci, z Syrii i Iraku, zostało omówione na posiedzeniu Rady ds. WSiSW w grudniu 2016 r. w oparciu o dokument przygotowany przez Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu. Trwają dyskusje w odpowiednich grupach roboczych, jak również w ramach grupy G-15 i centrum doskonałości sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw. W marcu 2017 r. przedstawiono Komitetowi COSI wyniki kwestionariusza dotyczącego dzieci i tego, jak państwa członkowskie radzą sobie z sytuacją. Skonsolidowane wyniki różnych inicjatyw zostaną przedstawione na posiedzeniu Rady ds. WSiSW – jeszcze w tym roku.
6. Od początku 2015 r. podjęto kilka inicjatyw. **Załącznik III** zawiera przegląd głównych wydarzeń.
7. W świetle powyższego wytyczne zostały zmienione tak, aby należycie odzwierciedlić zmianę obrazu zagrożenia i nowe wydarzenia w polityce. Wytyczne dostosowano w oparciu o osiągnięcia, dalej rozwijając konkretne i wymierne działania i modyfikując priorytety tak by skutecznie stawić czoła obecnym wyzwaniom.

Dalsze działania w sprawie zmienionych wytycznych – kwestie do rozważenia / wypełnianie luk / ustalanie priorytetów

8. Ostatnie sprawozdania Europolu i Centrum Analiz Wywiadowczych UE (INTCEN)⁴ uwydatniają i potwierdzają szereg wyzwań i zagrożeń, w tym zwłaszcza: zagrożenia ze strony terrorystów działających w pojedynkę i małych komórek, a także wykorzystanie mediów społecznościowych do celów radykalizacji postaw i werbowania terrorystów, próby rekrutacji osób ubiegających się o azyl/uchodźców/migrantów, powracających zagranicznych bojowników terrorystycznych i dzieci, nowe ścieżki radykalizacji, nasilanie się pravicowego ekstremizmu i zagrożenia związane z pogłębiającą się polaryzacją społeczeństw.
9. W ostatnich dokumentach dotyczących polityki zwrócono uwagę na szereg dodatkowych wyzwań, w tym w szczególności radykalizację młodzieży, rolę ideologii, aspekty radykalizacji postaw związane z płcią, radykalizację w więzieniach, a także deradykalizację i wycofywanie się z ekstremizmu w ujęciu bardziej ogólnym. W obliczu tych wyzwań w reakcjach politycznych należy korzystać ze wszystkich odpowiednich obszarów i instrumentów polityki, w tym wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, edukacji, włączenia społecznego, obywatelstwa i europejskich wartości itp. Przekrojowe aspekty obejmują prewencyjne strategie i plany działania na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, podejścia zakładające udział wielu agencji i angażujące wszystkie odpowiednie zainteresowane podmioty, metody współpracy, fora wymiany wiedzy fachowej i doświadczeń, a także zwiększanie świadomości i działania szkoleniowe.
10. W świetle powyższego wytyczne dokładniej opisują konkretne działania służące realizacji zaleceń zawartych w stosownych dokumentach dotyczących polityki i ustanawiają narzędzia skutecznej reakcji na zidentyfikowane wyzwania. W następstwie dyskusji na posiedzeniu Grupy Roboczej ds. Terroryzmu w dniu 15 marca 2017 r. oraz w odpowiedzi na wniosek o wniesienie wkładu niektóre delegacje przekazały pisemne uwagi do projektu przedstawionego na tym posiedzeniu, których przeważającą część uwzględniono w niniejszej zmienionej wersji.

⁴ ESDZ (2017) 10081 z dnia 17 lutego 2017 r. („Półroczna ocena zagrożeń ze strony terroryzmu islamskiego: cz. 1 – Europa” (*EU CONFIDENTIAL*)).
Dok. 5499/17 (EDOC "870884 v3 („Raport o sytuacji w zakresie terroryzmu motywowanego dżihadem” (*EU RESTRICTED*)).

11. Proponuje się, by sieć krajowych twórców strategii prewencyjnych, która ma zbierać się około czterech razy w roku, uwzględniła te wytyczne w swoich przyszłych pracach. Sieć może odgrywać znaczącą rolę w realizacji wytycznych.

Komisja jest proszona o to, by regularnie zdawała relację z działalności sieci Grupie Roboczej ds. Terroryzmu. Co roku Grupa Robocza ds. Terroryzmu powinna podsumować realizację wytycznych, dokonać ich przeglądu i w stosownych przypadkach zaktualizować, by zapewnić skuteczne radzenie sobie z nowymi i pojawiającymi się zagrożeniami.

ZAŁĄCZNIK I

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
Informacje ogólne				
1.	Krajowe strategie zapobiegania radykalizacji postaw i werbowaniu terrorystów	Rozważyć rozwinięcie i zaktualizowanie strategii zapobiegających radykalizacji, promując współpracę wieloagencyjną na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym i uwzględniając nowe wyzwania, i/lub dalej realizować i oceniać strategie już istniejące. Rozważyć wyznaczenie krajowych koordynatorów ds. prewencji jako <u>krajowych punktów kontaktowych ds. sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw</u>.	państwa członkowskie / Komisja	Komunikat w sprawie radykalizacji postaw (2016 r.), konkluzje Rady w sprawie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych (2015 r.), konkluzje Rady w sprawie młodzieży (2016 r.), opinia Komitetu Regionów (2016 r.)

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
	Wspierać dalsze badania nad tendencjami i wyzwaniem związanymi z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów			
2.	Tworzyć pulę wspólnej wiedzy fachowej odnoszącej się do zapobiegania radykalizacji postaw i werbowaniu terrorystów oraz do zwalczania tych zjawisk	Wykorzystać m.in. centrum doskonałości sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw do sporządzenia mapy badań naukowych i określenia luk badawczych. Prowadzić wymianę wiedzy fachowej i doświadczeń w obszarze podejść, strategii i interwencji prewencyjnych, zwłaszcza w ramach sieci twórców strategii prewencyjnych. Prowadzić wymianę stosownych wyników badań na odpowiednich forach (w tym w ramach sieci twórców strategii prewencyjnych, Europejskiej Sieci Komunikacji Strategicznej itp.).	Komisja / państwa członkowskie	Komunikat w sprawie radykalizacji z 2016 r. (główne działanie nr 1)

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
3.	Wspierać ukierunkowane prace badawcze nad sposobami radzenia sobie z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów oraz wspierać opracowywanie opartych na dowodach i skutecznych interwencji, w tym dotyczących strategii wychodzenia z ekstremizmu	Wykorzystywać program „Horyzont 2020” oraz Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (zarówno działania UE, jak i programy krajowe, stosownie do potrzeb). Wspierać współpracę między pracownikami naukowymi, praktykami, decydentami i społeczeństwem obywatelskim służącą ustaleniu potrzeb w zakresie badań naukowych. Kierować pracami badawczymi i ułatwiać wykorzystywanie wyników badań do opracowywania skutecznych interwencji prewencyjnych oraz mierzenia/oceny ich skuteczności.	Komisja / państwa członkowskie	Komunikat w sprawie radykalizacji z 2016 r. (główne działanie nr 3)

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
	Stwarzać warunki sprzyjające bezpieczeństwu, sprawiedliwości i równym szansom dla wszystkich – Wspieranie edukacji w celu promowania wspólnych wartości i zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu			Komunikat w sprawie radykalizacji postaw z 2016 r. (główne działania nr 10–14 z obszaru 4 „Wspieranie edukacji włączającej i promowanie wspólnych wartości UE”)
4.	Zachęcać do zwracania wystarczającej uwagi na sposoby wzmocnienia umiejętności krytycznego myślenia i umiejętności korzystania z mediów	Wprowadzać myślenie krytyczne, zwłaszcza w odniesieniu do środków przekazu, do systemów edukacji. Wspierać pracowników dydaktycznych i liderów edukacyjnych, tak by byli w stanie zająć się kwestią umiejętności korzystania z mediów i umiejętności krytycznego myślenia w sposób efektywny. Wzmacniać dialog, współpracę i partnerstwo między stosownymi zainteresowanymi podmiotami (m.in. w sektorze kształcenia i szkolenia oraz w sektorze mediów, a także w ramach społeczeństwa obywatelskiego i organizacji młodzieżowych), ułatwiając w ten sposób podejście multidyscyplinarne. Wykorzystywać, stosownie do potrzeb, istniejące narzędzia, takie jak np. program „Kreatywna Europa” i Erasmus+, w celu wspierania umiejętności krytycznego myślenia.	państwa członkowskie / Komisja	Komunikat z 2016 r. w sprawie radykalizacji postaw, konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie umiejętności korzystania z mediów i krytycznego myślenia, konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie młodzieży, konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw.

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
5.	Opracować prospójnościowe działania i programy, w tym w dziedzinie edukacji, promujące prawa podstawowe, praworządność i demokrację oraz sprzyjające włączeniu społecznemu, tolerancji i pluralizmowi społeczeństw	Propagować edukację globalną i obywatelską, a także wolontariat, by wzmacniać kompetencje społeczne, obywatelskie i międzykulturowe. Zachęcać do tego, by edukacja wszystkich dzieci i młodych ludzi miała charakter włączający, zwalczając jednocześnie rasizm, ksenofobię, nietolerancję, nękanie i dyskryminację z jakichkolwiek względów.	państwa członkowskie / Komisja / Agencja Praw Podstawowych (FRA) / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu	Konkluzje Rady w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw, konkluzje Rady w sprawie myślenia krytycznego.
6.	Poszerzać kompetencje nauczycieli, wychowawców i innych pracowników dydaktycznych w dziedzinie radykalizacji postaw, zwłaszcza poprzez promowanie wspólnych wartości i zajmowanie się kwestią różnorodności	Wspierać szkolenia nauczycieli i osób pracujących z młodzieżą, tak by łatwiej rozpoznawali wczesne oznaki radykalizacji postaw i odgrywali aktywną rolę w zapobieganiu radykalizacji postaw prowadzącej do aktów przemocy. Sprzyjać społecznie bezpiecznemu środowisku edukacyjnemu – w internecie i poza nim – w którym można otwarcie dyskutować o kontrowersyjnych kwestiach i chronić wolność słowa, oraz przygotowywać pracowników dydaktycznych do inicjowania i moderowania takich dyskusji.	państwa członkowskie / Komisja / Agencja Praw Podstawowych (FRA) / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu	Konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw, konkluzje Rady w sprawie krytycznego myślenia.

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
7.	Podnosić świadomość na temat kwestii dotyczących radykalizacji postaw i werbowania terrorystów	1. Rozważyć stworzenie nieformalnych sieci praktyków pierwszej linii i ofiar terroryzmu. 2. Rozważyć stworzenie nieformalnych sieci byłych terrorystów, którzy mogliby brać udział w przedsięwzięciach zwalczających werbowanie terrorystów. 3. Właściwe organy mają rozważyć nawiązanie kontaktów ze społeczeństwem, np. przez portale społecznościowe lub platformy informacyjne.	państwa członkowskie	
Poprawić jakość informacji przekazywanych przez rządy				
8.	Opracować ukierunkowane unijne i krajowe kampanie informacyjne dotyczące bieżących priorytetów i wspierające pozostałe elementy niniejszych wytycznych	Korzystać w ramach monitorowania z Europejskiej Sieci Komunikacji Strategicznej (ESCN), by budować niezbędny potencjał w państwach członkowskich, a także wspierać opracowywanie skutecznych kampanii komunikacji strategicznej. Wspierać prace ESCN, na przykład poprzez delegowanie personelu do ESCN. Rozwijać współpracę i wymianę najlepszych praktyk ze światową koalicją przeciwko ISIL/Daishowi.	Komisja / państwa członkowskie / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu / ESDZ	Konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw.

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
Wspierać przesłania przeciwstawne wobec terroryzmu.				
9.	Udostępniać profesjonalne umiejętności komunikacyjne i medialne wiarygodnym przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego, którzy są w stanie kwestionować przesłania terrorystyczne i oferować przesłania alternatywne	Zapewniać źródła finansowania i ułatwiać budowanie zdolności w obrębie społeczeństwa obywatelskiego (np. organizacji pozarządowych). Wspierać program na rzecz wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego, by znacząco poszerzyć skalę szkolenia i wsparcia partnerów ze społeczeństwa obywatelskiego w celu zwiększenia ilości skutecznych przesłań alternatywnych dostępnych w internecie, w bliskiej współpracy z RAN i ESCN. W stosownych przypadkach zachęcać do wykorzystywania relacji ofiar i byłych terrorystów. Identyfikować osoby będące pozytywnymi wzorcami do naśladowania gotowymi wspierać promowanie tych przesłań i kampanii.	państwa członkowskie / Komisja ESDZ	Konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw, konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie radykalizacji postaw

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
10.	Ułatwiać dialog między organami publicznymi, podmiotami obywatelskimi i społeczeństwem obywatelskim, by walczyć z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów	Badać i wymieniać najlepsze praktyki dotyczące sposobów ułatwiania takiego dialogu, z uwzględnieniem kwestii takich jak oficjalna reprezentacja grup religijnych lub szkolenie przywódców religijnych / kaznodziei, oraz proponować najlepsze praktyki. Korzystając z opracowanej przez Komisję analizy europejskiej diaspory, określić postaci – zarówno w obrębie UE, jak i poza nią – które wywierają znaczny wpływ.	państwa członkowskie / Komisja / ESDZ / Koordynator ds. Zwalczenia Terroryzmu	
11.	Dopilnować, by alternatywne przesłania opracowywane w państwach członkowskich i państwach trzecich były dostępne jako przykłady dla innych inicjatyw	Wspierać rozpowszechnianie narzędzi i treści alternatywnych przesłań wśród odpowiednich zainteresowanych podmiotów wraz z odpowiednim tłumaczeniem. Można to robić w partnerstwie z trwającymi już inicjatywami lub przez wspieranie tych inicjatyw.	ESDZ / Komisja	

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
Walczyć z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów w internecie				
12.	Zmniejszać dostępność i wpływ znajdujących się w internecie materiałów propagujących radykalizację postaw prowadzącą do terroryzmu, z odpowiednim uwzględnieniem ustawodawstwa krajowego obowiązującego w każdym państwie członkowskim	W dalszym ciągu rozwijać inicjatywy w ramach forum UE poświęconego internetowi, poprzez promowanie jego celów, zwłaszcza szybkiego usuwania treści propagujących terroryzm, bez względu na ideologię będącą ich źródłem, oraz poprzez upowszechnianie treści alternatywnych i treści przeciwdziałających terroryzmowi, a także wspierać realizację tych inicjatyw. Kontynuować pracę nad zapewnieniem skutecznego wprowadzenia w życie kodeksu postępowania dotyczącego walki z nielegalnym nawoływaniem do nienawiści w internecie.	Komisja / ESDZ / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu / państwa członkowskie	Główne działania nr 4 i 6 komunikatu z 2016 r. w sprawie radykalizacji postaw, pierwsze sprawozdanie z postępów ku skutecznej i rzeczywistej unii bezpieczeństwa, konkluzje Rady w sprawie usprawnienia wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w cyberprzestrzeni, wyniki 3508. posiedzenia Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (8–9.12.2016)

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
13.	Opracować odpowiednie środki, by przeciwstawiać się rozpowszechnianiu radykalnych treści nawołujących do przemocy	Centrum Analiz Wywiadowczych ma oceniać kwestię radykalnej propagandy i komunikacji publicznej nawołujących do przemocy oraz ich wpływ w ramach prowadzonej przez siebie analizy tendencji w zakresie radykalizacji postaw i werbowania terrorystów. Koordynator ds. Zwalczenia Terroryzmu / ESDZ mają nawiązać rozmowy z państwami, z których nadają stacje telewizyjne rozpowszechniające radykalne treści nawołujące do przemocy. Koordynator ds. Zwalczenia Terroryzmu / ESDZ mają przekazywać państwom członkowskim aktualne informacje o wszelkich rozmowach dwustronnych i ich wynikach.	ESDZ / Koordynator ds. Zwalczenia Terroryzmu / państwa członkowskie	

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
14.	Wykrywać treści propagujące radykalizację postaw i werbowanie terrorystów i reagować na nie	Wspierać prace forum UE poświęconego internetowi i prace istniejącego w ramach Europolu Europejskiego Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu (ECTC), a zwłaszcza działania unijnej jednostki ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie. Ustanowić – we współpracy z dostawcami internetu i przy użyciu, w stosownych przypadkach, usług unijnej jednostki ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie – krajowe mechanizmy zapewniające szybkość i skuteczną identyfikację treści internetowych propagujących radykalizację postaw i werbowanie terrorystów oraz szybkie i skuteczne zajęcie się takimi treściami. W miarę potrzeby nawiązać i utrzymywać skuteczne relacje z odpowiednimi partnerami z sektora prywatnego, w ramach relacji dwustronnych lub w sposób wielostronny wraz z państwami członkowskimi lub Komisją. W związku z tym zachęca się państwa członkowskie do korzystania z takich relacji ustanowionych w ramach forum UE poświęconego internetowi.	państwa członkowskie / Komisja / Eurojust / Europol	Konkluzje Rady z 2016 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw oraz komunikat z 2016 r. w sprawie radykalizacji postaw

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
		W dalszym ciągu dzielić się wiedzą i wymieniać najlepsze praktyki w celu identyfikacji odpowiednich środków i procedur służących wykrywaniu w internecie treści propagujących radykalizację postaw i werbowanie terrorystów oraz reagowaniu na te treści. Dzielić się wiedzą i wymieniać najlepsze praktyki dotyczące środków blokowania dostępu do nielegalnych treści w internecie i rozpowszechniania tych treści, a także w zakresie skutecznej realizacji tych środków.		

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
Szkolić, budować zdolności i angażować praktyków pierwszej linii w odnośnych sektorach				
15.	Szkolić pracowników pierwszej linii	Rozważyć możliwe korzyści utworzenia dobrowolnego europejskiego programu szkoleniowego przeznaczonego dla pracowników pierwszej linii, by podnieść wśród nich świadomość kwestii związanych z radykalizacją postaw oraz kroków, jakie mogą podjąć, by na te kwestie reagować, – korzystając z doświadczenia sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw, sieci Europejskich Akademii Szkolenia Służb Penitencjarnych (EPTA) i Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości. Powinno to obejmować element szkolenia instruktorów, oferować szkolenia dostosowane do konkretnych sektorów oraz przeznaczone dla wielu sektorów i być dostosowane do wymogów państw członkowskich.	Komisja / CEPOL	
16.	Łączyć pracowników pierwszej linii na szczeblu krajowym	Utworzyć krajowe sieci eksperckie, których zadaniem będzie uzupełnianie działalności sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw, wymiana dobrych praktyk oraz zapewnianie pracownikom pierwszej linii krajowych mechanizmów szkoleniowych.	państwa członkowskie / Komisja	

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
Wspierać osoby prywatne i społeczeństwo obywatelskie w tworzeniu odporności				
17.	Opracować i wspierać inicjatywy dotyczące odporności ukierunkowane na konkretne grupy oraz wspierać organizacje społeczeństwa obywatelskiego pracujące w tej dziedzinie	Do ustalenia przez państwa członkowskie.	państwa członkowskie	
18.	Wspierać młodzież i wzmacniać jej pozycję skutecznymi działaniami, by poprawić włączenie, umacniać poczucie przynależności i pozytywną tożsamość	Zachęcać do współpracy między sektorem młodzieżowym, edukacyjnym i innymi stosownymi sektorami. Rozwijać wspólne narzędzia, środki i wymianę dobrych praktyk, by przeciwdziałać problemowi radykalizacji młodzieży i zwiększać odporność. Opracowywać i oferować szkolenia osobom pracującym z młodzieżą, uwzględniając zestaw narzędzi przeznaczony dla osób pracujących z młodzieżą i zalecenia dla decydentów. Udostępnić inicjatywy służące zaangażowaniu i aktywności obywatelskiej młodzieży.	Komisja / państwa członkowskie	Konkluzje Rady w sprawie roli młodzieży, konkluzje Rady w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw, konkluzje Rady w sprawie umiejętności korzystania z mediów i krytycznego myślenia, komunikat z 2016 r. w sprawie radykalizacji postaw

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
Wspierać inicjatywy dotyczące wycofywania się z ekstremizmu				
19.	Opracować warianty dla państw członkowskich pragnących utworzyć własne programy (także w aspekcie finansowym)	Określić potrzeby i wymogi odnoszące się do krajowych strategii wycofywania się i wychodzenia z ekstremizmu. Organizować w całej UE warsztaty i szkolenia w celu wspierania państw członkowskich, w tym za pośrednictwem sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw.	państwa członkowskie / Komisja	
20.	Opracować ramy służące zapobieganiu radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu oraz terroryzmu w warunkach więziennych	Ulepszyć szkolenia pracowników penitencjarnych pierwszej linii, w oparciu m.in. o doświadczenie sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw i EPTA, poszerzając grono członków EPTA i wymieniając dobre praktyki, w celu wykrywania zarówno osób przyczyniających się do radykalizacji współwięźniów, jak i osób jej ulegających oraz reagowania na takie postawy. Przyjąć środki służące promowaniu krytycznego myślenia, tolerancji religijnej i reintegracji więźniów w społeczeństwie.	państwa członkowskie / Komisja	Komunikat w sprawie radykalizacji postaw, konkluzje Rady w sprawie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, sprawozdanie PE z 2015 r.

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
		Wymieniać dobre praktyki i formułować zalecenia dotyczące polityki w zakresie zapobiegania radykalizacji kierowane do praktyków pierwszej linii (w tym w stosownych przypadkach sędziów i prokuratorów) z sektora więziennictwa i probacji, przy uwzględnieniu „Wytycznych dla służby więziennej i probacyjnej dotyczących radykalizacji i brutalnego ekstremizmu” Rady Europy z 2016 r. Wdrażanie i ocena specjalnych programów mających na celu prewencję, deradykalizację, wycofywanie się z ekstremizmu i resocjalizację.		

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
		Komisja powinna w dalszym ciągu ułatwiać powyższe działania przede wszystkim poprzez zapewnienie unijnego finansowania na programy szkoleniowe dla pracowników służby więziennej i probacyjnej poświęcone zagadnieniu radykalizacji oraz na opracowywanie programów deradykalizacyjnych/resocjalizacyjnych i narzędzi oceny ryzyka, które mogą być stosowane zarówno w więzieniach, jak i w postępowaniu karnych, zwłaszcza poprzez wzorowanie się na najlepszych praktykach stosowanych w państwach członkowskich. Zgodnie z konkluzjami Rady z listopada 2015 r. Eurojust powinien w dalszym ciągu monitorować tendencje i zmiany odnoszące się do mających zastosowanie ram prawnych i stosownego orzecznictwa w państwach członkowskich, w tym korzystanie z rozwiązań alternatywnych względem ścigania i pozbawiania wolności w sprawach dotyczących terroryzmu.		

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
		Taktyczne posiedzenia Eurojustu poświęcone terroryzmowi powinny sprzyjać wymianie istniejących krajowych praktyk i doświadczeń w tej dziedzinie. Sporządzane przez Eurojust monitory dotyczące wyroków w sprawach o terroryzm oraz sprawozdania na temat zagranicznych bojowników terrorystycznych powinny prezentować ustalenia i zalecenia w dziedzinie deradykalizacji służące decydom i przyczyniać się do dalszego rozwoju polityki w sprawach karnych wobec zagranicznych bojowników terrorystycznych.		

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
Uzgadniać zewnętrzne i wewnętrzne prace dotyczące walki z radykalizacją postaw.				
21.	Stworzyć ogólne zestawienie istniejących programów prewencji i wychodzenia z ekstremizmu	Przeprowadzić kompleksowe badanie istniejących europejskich i pozaeuropejskich programów prewencji i wychodzenia z ekstremizmu.	ESDZ / Komisja / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu	
22.	Zapewnić uwzględnienie kwestii radykalizacji postaw i werbowania terrorystów przy opracowywaniu polityk zarządzania granicami, w tym unijnej polityki wizowej	Zapewnić konsultacje z odpowiednimi organami lub podmiotami UE przy opracowywaniu unijnej polityki wizowej.	Komisja / ESDZ / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu	
23.	Koordynować i propagować strategie prewencyjne w regionach o znaczeniu priorytetowym	Utworzyć (wirtualne) sieci zewnętrzne między delegaturami UE w państwach trzecich i państwami członkowskimi. Poruszać tę kwestię w dialogach między UE a państwami trzecimi oraz w prowadzonych przez państwa członkowskie dialogach dwustronnych lub regionalnych, zwłaszcza w regionach o znaczeniu priorytetowym.	Komisja / ESDZ / państwa członkowskie / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu	

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
24.	Zapewnić dalsze tworzenie programów służących walce z radykalizacją postaw (i mających z nią związek)	Nadal prowadzić badania oparte na dowodach dotyczące sił napędowych radykalizacji w regionach, w których zwalczanie terroryzmu ma priorytetowe znaczenie, wymieniać doświadczenia na temat tego, co działa, a co nie w obszarze walki z brutalnym ekstremizmem, zapobiegania mu i tworzenia wobec niego odporności oraz wykorzystywać wiedzę fachową organów krajowych w państwach członkowskich w późniejszej realizacji ukierunkowanego unijnego wsparcia dla budowania zdolności.	Komisja / ESDZ / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu	
25.	W działaniach na rzecz walki z radykalizacją postaw uwzględniać aspekt płci	Prowadzić szczegółowe badania na temat roli kobiet w wybranych regionach/krajach/społecznościach, by rozumieć tę rolę i określać obszary, w których organizacje kobiet mogłyby przyczynić się do tworzenia większej odporności na radykalizację postaw.	ESDZ / Komisja / Koordynator ds. Zwalczania Terroryzmu	

	Co?	Jak?	Kto?	Uzasadnienie aktualizacji w 2017 r.
26.	Wspomagać pracowników mediów, dziennikarzy i personel rządowy w regionach, w których zwalczanie terroryzmu ma priorytetowe znaczenie, aby wykorzystywali środki przekazu w sposób odpowiedzialny	Kontynuować zapewnianie istniejących możliwości szkolenia i opracowywać materiały w oparciu m.in. o dotychczasowe doświadczenia państw członkowskich i dobre praktyki oraz inicjatywy unijne, takie jak sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw, a także dalej zapewniać wsparcie udzielane przez UE w państwach trzecich.	Komisja / ESDZ	

Ramy polityki – konkluzje, oświadczenia, środki itp. przyjęte od stycznia 2015 r.

1. Wspólne oświadczenie z Rygi po nieformalnym posiedzeniu ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych w Rydze w dniach 29 i 30 stycznia (5855/15)
2. Konkluzje Rady w sprawie walki z terroryzmem (Rada do Spraw Zagranicznych) z dnia 9 lutego 2015 r.
3. Oświadczenie złożone na nieformalnym posiedzeniu szefów państw i rządów w dniu 12 lutego 2015 r. [SN 10/2015]
4. Konkluzje Rady w sprawie regionalnej strategii UE dotyczącej Syrii i Iraku oraz zagrożenia ze strony Daiszu z dnia 23 maja 2016 r. (9105/16)
5. Deklaracja w sprawie promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja –Nieformalne posiedzenie ministrów edukacji państw członkowskich Unii Europejskiej w Paryżu w dniu 17 marca 2015 r.⁵
6. Wspólne sprawozdanie Rady i Komisji z 2015 r. w sprawie młodzieży dotyczące „realizacji odnowionych ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży (2010–2018)”
7. Konkluzje Rady w sprawie odnowionej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej z dnia 17 czerwca 2015 r. (8911/15)
8. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie zapobiegania radykalizacji oraz rekrutacji obywateli europejskich przez organizacje terrorystyczne
9. Konkluzje Rady Unii Europejskiej i państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wzmacniania reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację skutkującą terroryzmem i brutalnym ekstremizmem z dnia 20 listopada 2015 r. (14419/15)
10. Konkluzje Rady do Spraw Zagranicznych w sprawie zwalczania terroryzmu z dnia 20 listopada 2015 r. (14406/15 + COR 1)

⁵ Y:\DG D 1\DG D 1C\TWP\Meeting documents\2017\2017.05.17\citizenship-education-declaration_en.pdf

11. Wspólne sprawozdanie Rady i Komisji z 2015 r. z wdrażania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) – Nowe priorytety współpracy europejskiej w dziedzinie kształcenia i szkolenia (23 listopada 2015 r.) (14440/1/15)
12. Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 18 grudnia 2015 r. (EUCO 28/15)
13. Wspólne oświadczenie unijnych ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz przedstawicieli instytucji UE w sprawie zamachów terrorystycznych, do których doszło w Brukseli 22 marca 2016 r. (7371/16)
14. Konkluzje Rady w sprawie roli sektora młodzieżowego w zintegrowanym międzysektorowym podejściu do zapobiegania i zwalczania radykalizacji młodych ludzi prowadzącej do przemocy (30 maja 2016 r.) (9640/16)
15. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu (COM(2016) 379 final) z dnia 14 czerwca 2016 r. (10466/16 + COR 1)
16. Opinia Komitetu Regionów – „Przeciwdziałanie radykalizacji postaw i brutalnemu ekstremizmowi: mechanizmy zapobiegania na poziomie lokalnym i regionalnym” (15 -16 czerwca) (CIVEX-VI/010)
17. Dalsze działania w związku z oświadczeniem członków Rady Europejskiej z 12 lutego 2015 r. w sprawie zwalczania terroryzmu: Sprawozdanie z wdrażania środków (9422/1/15 z 10 czerwca 2015 r.; 12318/15 z 5 października 2015 r.; 14734/15 z 30 listopada 2015 r.; 6785/16 z 4 marca 2016 r.)
18. Konkluzje Rady w sprawie rozwijania – poprzez kształcenie i szkolenie – umiejętności korzystania z mediów i umiejętności krytycznego myślenia (30 maja 2016 r.) (9641/16)
19. Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie zapobiegania radykalizacji prowadzącej do brutalnego ekstremizmu (21 listopada 2016 r.) (14276/16)

20. Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie włączenia w kontekście różnorodności z myślą o osiągnięciu ogólnodostępnej edukacji wysokiej jakości (17 lutego 2017 r.) (6356/17)
21. Podejścia stosowane przez państwa członkowskie do członków rodzin, a zwłaszcza dzieci, powracających zagranicznych bojowników terrorystycznych: rezultaty kwestionariusza i działania następce (6900/17 + ADD 1)
22. DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniająca decyzję Rady 2005/671/WSiSW (Dz.U. L 88 z 31.3.2017, s. 6)

GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIA ZGODNE Z WYTYCZNYMI Z 2014 R.

Wśród głównych środków/inicjatyw/narzędzi zgodnych z wytycznymi z 2014 r. i podjętych na szczelbu UE są:

- Utworzenie w październiku 2015 r. **centrum doskonałości sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw** (którego dodatkowymi zadaniami jest m.in. wsparcie państw członkowskich, badania i zwiększenie nacisku na praktyczne wskazówki i podręczniki).
- **Inicjatywy w ramach forum UE poświęconego internetowi** (nakierowane na dwa główne cele: ograniczanie treści o charakterze terrorystycznym w internecie i wspieranie alternatywnych narracji), w tym w szczególności:
- **Unijna jednostka ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie**, która rozpoczęła pracę w lipcu 2015 r. i jest obecnie częścią Europejskiego Centrum Zwalczania Terroryzmu (ECTC) utworzonego w styczniu 2016 r..
- **Program na rzecz wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego**, w ramach którego wspólnie działają zwłaszcza przedsiębiorstwa internetowe, sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw i Europejską Sieć Komunikacji Strategicznej, zainicjowany przy okazji 2. posiedzenia wysokiego szczebla forum UE poświęcone internetowi.
- Opracowanie przez branżę bazy haszów.
- **Zespół Doradczy ds. Strategicznej Komunikacji w sprawie Syrii (SSCAT)**, ze szczególnym naciskiem na zagranicznych bojowników i projekt będący jego następcą, czyli **Europejska Sieć Komunikacji Strategicznej (ESCN)**, która działa od października 2016 r. i jest platformą intensywniejszej wymiany fachowej wiedzy i ukierunkowanego doradztwa w dziedzinie komunikacji strategicznej, służącą zwalczaniu brutalnego ekstremizmu i terroryzmu.
- **Dialog z branżą internetową na temat nawoływania do nienawiści**, który doprowadził do zawarcia porozumienia przez główne przedsiębiorstwa z tej branży (Facebook, Twitter, Microsoft i YouTube) w sprawie **kodeksu postępowania dotyczącego nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie**.

- **Sieć krajowych twórców strategii prewencyjnych** (zainicjowana w lutym 2017 r.), mająca na celu wzmocnienie i instytucjonalizację wymiany fachowej wiedzy i doświadczeń w zakresie podejść i strategii prewencyjnych w państwach członkowskich oraz ściślejsze zaangażowanie państw członkowskich w działania sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw, z uwzględnieniem priorytetów i potrzeb określonych przez państwa członkowskie.
- **Fundusze i programy**, z których finansowane są stosowne projekty w dziedzinie badań, zwłaszcza 7PR/„Horyzont 2020” i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego. **Inicjatywy w dziedzinie edukacji i młodzieży** (wzmocnienie pozycji młodzieży, zwiększenie odporności, zwalczanie dyskryminacji, rasizmu i nietolerancji itp.), takie jak zestaw narzędzi przeznaczony dla osób pracujących z młodzieżą i zalecenia dla decydentów („Znaczenie pracy z młodzieżą dla zapobiegania marginalizacji i radykalizacji postaw prowadzącej do aktów przemocy”) eTwinning, sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw przeznaczona dla młodzieży (RAN Young), działania prowadzone w ramach grupy roboczej ds. ET 2020 służące promowaniu postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, wolontariat europejski (EVS), Europejski Korpus Solidarności, prace przygotowawcze i uruchomienie sieci osób będących pozytywnymi wzorcami do naśladowania, itp., finansowane, między innymi, za pośrednictwem programu Erasmus+.
- **Inicjatywy w dziedzinie sprawiedliwości (deradykalizacja w więzieniach, reakcja wymiaru sprawiedliwości wobec ekstremistycznych grup – i osób – stosujących przemoc)**, np. związane z wymianą najlepszych praktyk i szkolenia dla pracowników penitencjarnych pierwszej linii i więźniów (np. dokumenty sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw dotyczące więzień i probacji), współpraca między siecią upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw, Europejską Organizacją Służby Więziennej i Kuratorskiej (EuroPris) i Europejską Siecią Akademii Szkolenia Służb Penitencjarnych (EPTA), działania Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN), finansowane, między innymi, za pośrednictwem programu „Sprawiedliwość” i Europejskiego Funduszu Społecznego.
- **Wymiar zewnętrzny**: Współpraca z państwami trzecimi, zwłaszcza z krajami Bałkanów Zachodnich, Bliskim Wschodem i Afryką Północną oraz Turcją, w szczególności poprzez zwalczanie terroryzmu oraz ukierunkowane i zaawansowane dialogi na temat bezpieczeństwa, prowadzące do stworzenia pakietów i planów dotyczących zwalczania terroryzmu.